

Jak pomoci nevidomému

KONTAKT

Nevidomého oslovte, aby o vás věděl, případně se dotkněte jeho paže, aby poznal, že hovoříte s ním. Pokud se již znáte, představte se, aby nemusel hádat, s kým mluví.

DOPROVOD

Umožněte nevidomému, aby se vás držel za paži nad loktem. Kráčejte klidně asi půl kroku před ním, tak pozná, že je před ním bezpečná cesta. Jděte vždy po té straně nevidomého, ze které může hrozit větší nebezpečí (směrem k silnici, výkopu atp.). Při scházení schodů upozorněte na první a poslední schod, nevidomý vás bude opět následovat drže se vaší paže.

PŘÍTOMNOST

Potřebujete-li se od nevidomého na čas vzdálit, oznamte mu, že odcházíte, aby nemluvil do prázdna. Je-li v neznámém prostředí, najděte mu vhodné místo na čekání a popište, kde se nachází.

DOPRAVA

Při nastupování postupujte stejně jako u schodiště. V dopravním prostředku položte svou ruku, do níž je zavěšen nevidomý, na opěradlo volného sedadla či držadlo. Nevidomý sklouzne rukou k sedadlu a rozhodne se, zda se chce posadit.

U STOLU

Nevidomého přiveďte ze zadu k židli a příp. ji upravte tak, aby opěradlo bylo rovnoběžné s hranou stolu a v přiměřené vzdálenosti od něj. Položte svou ruku na opěradlo. Nevidomý tak snadno najde židli a sám se posadí. Posadte se v jeho blízkosti a popište mu, kdo je u stolu a co se kde na stole nachází (sklenice, příbory...). V restauraci mu přečtěte jídelní lístek, případně vysvětlíte rozložení jídla na talíři pomocí rozložení číslic na ciferníku.

HYGIENA

Na neznámém WC přiveďte nevidomého k záchodové míse, ukažte, kde je toaletní papír, umyvadlo, mýdlo a ručník. A taktně odejděte. Jste-li opačného pohlaví, požádejte o to cizí důvěryhodnou osobu.

A PŘEDEVŠÍM

Chcete-li pomoci nevidomému či slabozrakému člověku, vždy se nejdřív ujistěte, zda o pomoc stojí!

Beze zraku aneb Život se čtyřmi smysly v 21. století

V České republice žije přibližně 100 000 vážně zrakově postižených (tedy těch, jejichž vadu nevyřeší brýle). Desetina z nich nevidí vůbec. Prostředí, v němž se bez přemýšlení denně jistě pohybujeme, klade nejružnější překážky množství lidí, které odpovídá počtu obyvatel celé Olomouce. Jak je řeší? Jaké možnosti mají? Na to jsme se zeptali právě v Olomouci v organizaci Tyfloservis, která zrakově postiženým pomáhá.

Ale začneme popořádku

Tedy od novorozence. Na jednu stranu se můžeme radovat – ubývá nevidomých a vážně zrakově postižených dětí. Dnes už předčasně narozeným miminkům nepoškodí sítnici přemíra kyslíku v inkubátoru, jako se to stávalo dřív. Na druhou stranu už lékaři dokáží udržet při životě novorozeňata, která by v minulosti při tak vysokém stupni nedonošenosti nepřežila. Daní však bývá postižení, často kombinované – tělesné, zrakové i mentální, odpovídající nedostatečnému stupni vývoje.

Už v této fázi nejsou mnohdy bezradní rodiče nechání na holičkách. Ujímá se jich Společnost pro ranou péči (má střediska pro pěti krajských městech, jedním z nichž je i Olomouc), která jim vedle praktických rad, jak o dítě pečovat a jak jej stimulovat, nabídne i sociálněprávní poradenství nebo psychickou podporu. Zrakově postižené děti mohou využívat pomoci rané péče do 4 let, děti s kombinovaným postižením do 7 let. Už ve třech letech ale může zrakově postižené dítě, stejně jako ostatní děti, nastoupit do péče školství. Existují mateřské, základní i střední školy pro zrakově postižené. Ostatně Základní škola prof. V. Vejvodského pro zrakově postižené, kterou dnes najdeme v olomouckém Hejčíně, sídlila až do roku 2012 právě v Litvli.

Trendem dnešní doby ale je handicapované děti integrovat, tedy zařadit je mezi žáky běžných škol. V tom případě mají podporu ve speciálním pedagogickém centru pro zrakově postižené (v olomouckém kraji sídlí při ZŠ prof. V. Vejvodského).

Děti, které projdou takovým školstvím, jsou pro samostatný život nevidomého připraveny. Co si ale má počít člověk, který o zrak přišel v průběhu života?

Tyflos = slepý

A tak se opět vracíme k onomu zvláštnímu slovu Tyfloservis. Tyflos znamená slepý, servis je služba. Tyfloservis však nenabízí své služby jen nevidomým, ale všem, kdo mají vážnější zrakové potíže.

„Podstata naší práce spočívá v tom, naučit člověka, který ztratil zrak nebo má vážné zrakové postižení, jak se o sebe postarat,“ začíná vedoucí olomoucké pobočky Tyfloservisu Darina Růžičková. „Naše služba je proto nejen ambulantní, kdy lidé přicházejí k nám do střediska, ale také terénní. Učíme je orientovat se v jejich prostředí, vařit ve vlastní kuchyni, zvládnout cestu z domu do obchodu nebo k lékaři...“

Sebeobsluha je jednou ze základních věcí, které se nevidomý potřebuje naučit. Zkuste si poslepu ukrojit a namazat chleba nebo vyžehlit tričko. Pracovník Tyfloservisu seznámí klienta s postupy, které mu usnadní práci, i s pomůckami, které může využívat. Naučí ho samostatně vařit, žehlit, prát, pečovat o oděvy, domácnost i dítě.

Nevidomý však netráví svůj čas pouze v domácnosti. Někdy je nutné třeba navštívit lékaře, vyřídit něco na úřadě. Proto Tyfloservis učí své klienty samostatnému pohybu s bílou holí a prostorové orientaci. S nevidomým prochází jeho běžné trasy – do obchodu, do práce atd., dokud se na nich dotýčný nedokáže bezpečně orientovat sám.

Leckoho by nenapadlo, že člověk, který přijde o zrak, se stává vlastně negramotným. Učí se znovu číst a psát – v Braillově bodovém písmu. Díky tomu si

může přečíst nápis na léku, výtahu nebo celou knihu. Nápis v Braillově písmu, pro nezavščeného sled drobných bodů vytlačných do kovů či papíru, jsou čím dál častější. Zkuste je hledat.

Psát se nevidomí učí i na klávesnici počítače, kterou lze po čase bez přehmatu ovládat po paměti. Lidi, kteří nevidí od narození, učí pracovníci Tyfloservisu vlastnoručnímu podpisu.

Optické pomůcky

Tento odstavec chce promluvit především k těm, kterým věkem či z jiné příčiny zeslábl zrak natolik, že už jim nepomáhají brýle ani případná operace a oční lékař jim nemá co nabídnout na zlepšení jejich vidění. Právě tyto lidé mohou přijít do Tyfloservisu. Pracovníci jim při bezplatné osobní konzultaci umožní vyzkoušet si řadu kompenzačních přístrojů – od optických lup s podstatně větším zvětšením, než mají ty z optiky, až po kamerové lupy. Klientovi pomohou najít tu nejhodnější pomůcku, aby mohl zase číst, rozlišit cenovku na zboží nebo třeba dohlédnout na název ulice, v níž se nachází. Mnoho z těchto pomůček hradí pojišťovna.

„Stává se, že se klient např. ve letrhu setká s jednou pomůckou a tu chce, ačkoli je třeba zbytečně drahá ani nemá tolik funkcí jako nějaká jiná. V takovém případě je třeba se neunáhlit. V Tyfloservisu každému řekneme, jaké jsou možnosti, a vytvoříme nezávisle řešení přímo pro něj,“ říká Darina Růžičková.

Ti, kteří se v předchozích řádcích poznali, se mohou objednat na čísle uvedeném na str. 13.

Abeceda Braillova bodového písma

●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●	●●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
●●	●●	●●	●●	●●	●●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X
●●	○●	●●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
Y	Z	chyba	Á	É	Í	Ó	Ú	Ů	Ý	Ě	Ž
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
Š	Č	Ř	Ď	Ť	Ň	.	,	;	?	!	/
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●	○●
-	:	"	(	)	+	*	'	velké písmeno	malé písmeno	číslicový znak	řetězec velkých písmen

Kam dál

Život nevidomého či zrakově postiženého člověka může být v dnešní době nejen samostatný, ale také naplněný a bohatý na zážitky. Vedle Tyfloservisu, kde se klient naučí, jak se svým handicapem prakticky žít, existuje i síť TyfloCenter. Zde se může zájemce dál vzdělávat, zejm. v práci na počítači, funguje zde pracovní poradnictví, ale také třeba nabídka volnočasových aktivit. V olomoucké pobočce spolu mohou nevidomí vyrazet na výlety, kulturní akce i rekondační pobyty, pustit se do výroby keramiky či plení v pedigu v tvořivých dílnách. Sportovně zaměřeni oceňují možnost jízdy na tandemovém kole s vidícím člověkem, střelbu laserovou pistolí na terč, při níž k orientaci využívají sluch, nebo showdow, jakýsi stolní tenis pro nevidomé.

Zastřešujícím orgánem pro zrakově postižené je Sjediněná organizace nevidomých a slabozrakých ČR (SONS). Vedle konkrétní odborné i sociálně právní pomoci jednotlivcům prosazuje také zlepšování podmínek pro lidi s postižením zraku na legislativní úrovni. Odsud například vycházejí návrhy na odstraňování bariér a budování prostředí, v němž se bude snáze žít i nevidomým. Organizace také mj. spravuje středisko výcviku vodících psů nebo vydává časopis Zora.

Existuje i knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, jež nabízí vedle textů v Braillově písmu také tisíce načtených knih, které čtenářům rozesílá k vypůjčení zdarma po celé ČR. Ten, komu zraková vada nedovoluje číst a oční lékař mu potvrdí jeho postižení, se může do knihovny přihlásit. Více na www.ktn.cz nebo v Tyfloservisu.

Do práce

Mnozí z nás vědí, že nemít práci a marně ji hledat je velmi nepříjemná situace. Nejen proto, že se nezaměstnanému značně sníží finanční příjem, ale také proto, že si připadá neužitečný, nemůže uplatnit a rozvíjet své schopnosti a dovednosti. Nezaměstnanost v české populaci je v září 2014 7,4 %. Nepřekvapí, že mezi nevidomými je toto procento několikanásobně vyšší. Možnost jejich uplatnění na trhu práce je nižší.

Na postu telefonisty, kdysi nejtípcičtějšího povolání zrakově postižených, dnes lidi vystřídaly počítače. Těm však mohou nevidomí zároveň děkovat za nové pracovní příležitosti. Počítače s hlasovým výstupem, s nimiž se klienti naučí zacházet v kurzech TyfloCentra, jim umožňují např. vyhledávat informace pro různé firmy, vyučovat cizí jazyk, působit jako překladatel aj.

Poměrně typickou profesí pro nevidomého je masérství. V requalifikačním středisku pro nevidomé Dědina v Praze se může zájemce vyučit také řemeslu košíkáře, tkalce, dráteníka či keramiky.

Se zařazením do pracovního procesu pomáhá radou i přípravou TyfloCentrum. To také roku 2011 založilo sociální firmu Ergones, v níž zaměstnává z 85 % osoby se zdravotním postižením. V současnosti nabízí několik služeb, jichž mohou jiné firmy využít i v rámci náhradního plnění. Ergones se věnuje jednak prodeji digitálních kompenzačních pomůcek, do jejichž užití zákazníka i zaškolí. Dále dělá potisky triček, hrnků, batohů a dalších předmětů. Zaměstnání jsou zde lidé, kteří se věnují výuce cizích jazyků přes skype, další zajišťují úklid prostor organizací či úřadů. Zajímavostí je TyfloCar, forma taxi, které

Den otevřených dveří Tyfloservisu a TyfloCentra

Dveře obou zařízení budou zájemcům otevřeny ve středu 12. listopadu od 9 do 15.30 hodin.

Každý bude mít příležitost vyzkoušet si pomůcky i aktivity nevidomých, prohlédnout si prostory střediska, zeptat se pracovníků na vše, co ho zajímá. Prohlédne si hmatové knihy, poslepu si vyzkouší chodit s bílou holí a připravit jednoduché jídlo, zahraje si hru pro nevidomé, uslyší mluvicí počítač, projede se na tandemovém kole či zkusí zvukovou střelbu.

nabízí laskavou a pomocnou přepravu třeba i seniorům či handicapovaným zákazníkům za poměrně nízkou cenu. Více na www.ergones.cz.

Bariéry a jak na ně

Zorientovat se v neznámém prostředí je pro nevidomého člověka náročné. Překážkou při jeho cestě s bílou holí mohou být větve trčící ze zahrádky na chodník, neoznačený výkop, popelnice uprostřed cesty. Jeden z pracovníků TyfloCentra má na starost mapování takových překážek a jejich nápravu.

Orientaci v prostředí umožňuje nevidomým vhodné označení, např. nové výtahy už dnes jezdí popsané Braillovým písmem.

Velkou pomocí jsou zvukové majáčky, krabičky, které si mohou na budovu instalovat veřejné instituce. Nevidomý, který přichází a stiskne tlačítko na speciální vysílače, se dozví, kde se nachází, i třeba to, kudy vejít a kde co najít. V Litovli je takto označena zatím jen pošta.

Stejná vysílačka spustí nevidomému i podobné hlášení na tzv. inteligentní tramvajové zastávce, kde se vedle jejího názvu dozví i časy odjezdů tramvají, přijíždějící tramvaj mu také oznámí své číslo a směr jízdy. Olomouc, kde byl tento systém vynalezen, má nejlepší zvukové označení MHD nejen v naší republice.

Zvukový výstup mají i bankomaty České spořitelny a ČSOB. Kde jsou v Olomouckém kraji umístěny zvukové majáčky, se dozvíte na stránkách www.tyflocentrum-ol.cz v rubrice Odstraňování bariér. Tady je taky ke zhlédnutí film Výlet bez bariér, ve kterém mladý nevidomý muž provede diváka svým dnem a ukáže mu překážky, které musí překonávat. Pomůže vám tak seznámit se s dalšími aspekty života beze zraku. *hk*

Tyfloservis

• adresa

I. P. Pavlova 184 A/69, Olomouc (Tramvají č. 1, 4 nebo 6 dojedete až na konečnou zastávku Nová ulice. Po vysednutí přejdete silnici a pusťte se rovně ulicí I. P. Pavlova – směr fakultní nemocnice. Po 400 metrech uvidíte po pravé straně výraznou betonovou budovu, na níž je vedle názvů ostatních organizací uveden i Tyfloservis. Šipky vás nasměrují venkovním schodištěm a chodbou až k proskleným dveřím Tyfloservisu v zadní části budovy.)

• telefon

585 428 111

• e-mail

olomouc@tyfloservis.cz

• webové stránky

www.tyfloservis.cz

TyfloCentrum

• adresa

viz Tyfloservis

• telefon

585 423 737

• e-mail

info@tyflocentrum-ol.cz

• webové stránky

www.tyflocentrum-ol.cz

Bílá pastelka

KDY

15. října

KDE

letos i v ulicích Litovle

CO

15. ročník celostátní veřejné sbírky, při níž budou dobrovolníci v bílých tričkách prodávat pastelky (bíle lakované, ale s různě barevnými tuhami!) za 20 Kč.

VÝTĚŽEK

Bude využit na speciální výukové programy Tyfloservisu a projekty SONS (zejm. výcvik vodících psů).

PROČ

u příležitosti Mezinárodního dne bílé hole

CHCETE POMOCI JINAK?

Staňte se dobrovolníkem a pomozte s prodejem pastelek. Zájemci se mohou přihlásit v Tyfloservisu (viz výše) až do 13. 10.

Můj den se...

slepeckou holí

Nebyl to vlastně celý den, jen jedno odpoledne. Pár hodin bez nejvyužívanějšího smyslu – zraku. Když mi vedoucí Tyfloservisu nasadila na oči neprůhledné brýle a do ruky vložila bílou slepeckou hůl, těšila jsem se na spoustu veselých příhod.

A nakonec to bylo o něčem docela jiném. Jako obvykle...

„Tak nejprve něco ze sebeobsluhy. Uvař mi prosím čaj,“ říká má průvodkyně v kůži nevidomého člověka. (Až budete sami zkoušet strávit pár hodin s oslepenými očima – a to vám vřele doporučuji – nezapomeňte si opatřit důvěryhodného průvodce. Nechcete-li skončit v zoufalství anebo v nemocnici. Případně oboje.) Sunu se podél kuchyňské linky a oceňuji – nikde není nic rozlitého, žádné pozůstatky jídla, které by se bez varování přestěhovaly z pracovní desky na mou dosud čistou ruku. Ani plotýnka hned vedle konvice mi nevyhrožuje spálením – je indukční a vychladne hned, když se z ní sejme hrnec. (Žijeme v čase skvělých vynálezů. Nejen těch destruktivních.)

Vlastně to byl jeden z lehčích úkolů. Trochu mě zklamal čich, kterým nedokážu rozlišit černý čaj od ovocného. Hrnec s pytlíčkem si postavím hned na okraj desky, abych nepolila celý kredenc, nasadím na něj přístroj na měření hladiny – a hned ho taky zaliju vroucí vodou. Příšerně piští a mně trvá, než ho najdu a vytáhnu, abych ten rachot ukončila. Na druhý pokus už se zvuk ozve, až když hladina skutečně dosáhne pod okraj šálku. Nikdo politý, nikdo zabitý, čaj je hotový, co mě čeká dál?

Vyrazíme do světa.

Kráčím podél domu, bílá hůl v mé ruce přede mnou vytukává půloblouk – doprava do zdi budovy, doleva do prostoru. V momentě, kdy ztratím vodící linii zdi, ocitnu se v absolutním vakuu. Kam jdu a odkud přicházím? (Existenciální otázka.)

Přiznávám to rovnou – má 25minutová cesta z Tyfloservisu na 400 m vzdálenou tramvajovou zastávku je pro mě nejhorší i nejintenzivnější slepecký zážitek. Nikdy jsem necítila tak silně jako teď, jak je pro mě svo-

boda pohybu důležitá. Jsem zvyklá chodit rychle, bez obav, kamkoli. Teď se ploužím po chodníku a holí hledám trávník po levé ruce, který se mi opakovaně ztrácí. Bez použití zraku nedokážu chodit rovně, pořád uhýbám doprava. Děsí mě změna osvětlení. Vyšla jsem ze stínu na slunce? To znamená, že skončila budova a určitě přijde nějaká překážka. Schody? Přejchod pro chodce? Najdu je a překonám, nebo se někam zřítím? A všude hluk aut. Po mé pravé ruce, přede mnou... Jak poznám, že nestojím už na silnici? Jak poznám, kudy vede pro mě bezpečná cesta?

Jedinou mou jistotou je má průvodkyně, maják v moři chaosu a tlumočnický nesrozumitelný řeči světa. Chytím se jí za paži a půl kroku za ní scházím schody. Ona ví, kam jdeme a že mi nic nehrozí. (Přimlouvám se za to, aby pojišťovna jako pomůcku nevidícího hradila člověka. Nikdo by neměl zůstat opuštěný ve své temnotě.)

Konečně přicházíme k přechodu. Hrbolky na vodícím pásu mě nevedou nikam, jenom ve mně vyvolají zmatek a pocit ohrožení – blízko jsou auta, ale já nevím, kde přesně.

Najednou se po mé pravici ozývá mužský hlas: „Já vás převedu.“ Neznámá ruka mě bere za paži a profesionálně, jistě vede přes přechod. „A jsme tady,“ slyším hlas na druhé straně silnice. A v tu chvíli pro mě navždy zmizí. Nemůžu ho vnímat pohledem, nedrží mě, nemluví. Neznámý člověk, kterého nikdy nepoznám. (Později přemýšlím: Jak asi vypadal člověk, pro kterého je samozřejmostí pomoci druhému? Všimla bych si ho mezi ostatními? Napadlo by mě, že má dobré srdce? Nebo bych ho odhadla na průměrného, ničím nezajímavého chlapíka? Co všechno v sobě máme, o čem druzí netuší...)

Takže se nacházíme na zastávce. Stisknu tlačítko na vysílače a dozvím se její název i čas odjezdu nejbližších tramvají.

Jedeme. Náhodou jsem narazila na vůz, který nehlásí zastávky. Takže opět chaos. Hukot a změt nesrozumitelných hlasů, z nichž nevystupuje jediná osoba či místo, mi dávají poznat další nesvobodu – nemohu

sama nikoho oslovit, s někým navázat kontakt, protože o něm nevím. Jsem odkázána čekat, až někdo přijde ke mně.

(V nesrozumitelném prostředí sedím sama v sobě a říkám si: Co kdyby to bylo doopravdy? A vím, co by bylo. Zavřela bych se doma, brečela, zuřila, litovala se, odmítala cokoli dělat a pořád bych se ptala – proč zrovna já. To se ale nedá vydržet navždy. Takže bych se nakonec vzchopila, našla smysl pro humor a začala hledat způsoby, jak se o sebe postarat, a možná se i těšit na poznání, která mi tenhle handicap přinese.)

Dojely jsme. Na řadu přichází návštěva restaurace. Působím jako běžný host, který si v temné místnosti zapomněl sundat sluneční brýle. Alespoň servírka se chová docela běžně. Objednávám si jídlo, které jsem nikdy neměla, netuším, jak vypadá. Zjišťuji ale, že k ocenění jeho výtečné chuti nepotřebuji zrak. Že pomalý pohyb lahve s vodou ke sklenici mi nevádí. A že je pro mě napínavé sledovat, jestli na vidličce připutuje do mé pusu obrovské sousto, nebo vůbec nic. Jak se později ukázalo, nestál mě tenhle pozdní oběd ani jeden flek na tričku, což mě docela překvapilo.

Čeká mě však ještě jeden úkol – návštěva toalety. Průvodkyně mi popíše, kde co je, a pak zůstávám sama. Nejpodivnější záchod, na jakém jsem kdy byla. Proč umístili mísu do rohu? A proč vytvořili tak podivné dveře, že po jejich zavření nevím, zda jsem v kabině nebo v předsínce s umyvadlem? (Na druhý den jsem se byla v restauraci podívat. Záchod je úplně normální. To jen ztráta zraku deformuje tvary.) Napadá mě – jsem skutečně sama ve chvíli, kdy nechci, aby mě někdo viděl? Nemám jak si to ověřit. Nevidomý se může pouze spoléhat na druhé, že budou respektovat jeho intimitu.

Umývám si ruce, nenacházím ručníky (nenapadlo mě je hledat za zády ve výšce hlavy) a vycházím. Z WC, z restaurace, ze života nevidomého. Hledím do slunečního odpoledne. Slzí mi oči. Raduji se, že vidím, a přece zároveň toužím ještě zavřít oči a vidět – tak nějak doopravdy. hk

Pozvánka

NA NEVIDITELNOU OLOMOUC

út, čt, pá 9–13, st, so, ne 9–13 a 13.30–17 hodin, Křížkovského 5, Olomouc

Chcete si pobýt chvíli ve tmě a vyzkoušet, jak vnímá nevidomý člověk? Navštivte výstavu Neviditelná Olomouc, kde vám průvodci budou nevidomí lidé připraveni zodpovědět nejrůznější otázky. V jedné části expozice uvidíte kompenzační pomůcky či třeba hry pro zrakově postižené. Ve druhé části nevidíte nic. Tady se budete potmě řídit ostatními smysly. Najdete zde haptické modely olomouckých památek, v simulaci zakusíte, jaké to je pohybovat se rušným městem bez užití zraku. Výstava potrvá do 31. ledna 2015.

Kdo má srdce, nechť odhodí své oko a stane se vidoucím.

(Hussain al Halladž)

Inzerce

Nabízím **soukromou výuku** (případně doučování) **angličtiny a ruštiny** pro studenty, dospělé, začátečníky a pokročilé, i překlady.

Mgr. Eliška Smýkalová
tel.: 606 440 464

Společnost **CELPAP Machinery**, s. r. o., **hledá pracovníky** na tyto pozice:

• strojní zámečnický / montér pro zámečnické práce u zákazníků

Požadavky: vyučení v oboru nebo SŠ, svářečské oprávnění TIG (není podmínkou). Praxe požadována. Nástup možný ihned. Pracovní doba: 6–14 hodin, pracoviště v Uničově.

Náplň práce: zámečnické práce na dílně / repase strojů, montážní práce u zákazníků v ČR i zahraničí. Poměr práce na dílně a na montážích lze diskutovat. Možnost montáží v zahraničí v Evropě a Asii.

Hrubá mzda: 14000–19000 Kč/měsíc, výkonové bonusy.

• konstruktér

Požadavky: VŠ nebo SŠ. Praxe požadována. Nástup možný ihned. Pracovní doba: 6–14 hodin, pracoviště v Uničově.

Plat dle dohody, výkonové bonusy.